

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 259-1881)

Originalt emne

Brandvæsen

Brandvæsen/Brandkommissionen

Garnisonen

Garnisonen/Krudttaarn

Næringsvæsen

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 29. september 1881](#)
- 2) [Byrådsmødet den 30. marts 1882](#)
- 3) [Byrådsmødet den 1. juni 1882](#)
- 4) [Byrådsmødet den 3. august 1882](#)
- 5) [Byrådsmødet den 24. august 1882](#)
- 6) [Byrådsmødet den 31. august 1882](#)
- 7) [Byrådsmødet den 9. november 1882](#)
- 8) [Byrådsmødet den 1. marts 1883](#)
- 9) [Byrådsmødet den 15. marts 1883](#)
- 10) [Byrådsmødet den 13. september 1883](#)
- 11) [Byrådsmødet den 4. oktober 1883](#)
- 12) [Byrådsmødet den 7. februar 1884](#)
- 13) [Byrådsmødet den 28. februar 1884](#)
- 14) [Byrådsmødet den 6. marts 1884](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 29. september 1881 - side 4

[Til første side](#)

(J. Nr. 259-1881)

Fra 2den Generalkommandointendantur var modtaget en Skrivelse af 15de d. M. angaaende Opførelsen af et nyt Krudthus for den samlede Garnison, saa lydende:

"I Betragtning af de Ulemper, der ere forbundne med, at 3die Artilleriafdelings Ammunition imidlertid er magasineret i Randers, har 2den Generalkommando henstillet til Krigsministeriet, om samme ikke maatte ville tage Initiativet til, at der sa snart som mulig i Aarhus opføres et for hele Garnisonen tilstrækkeligt stort Krudmagasin.

Som Følge heraf tillader Generalkommandointendanturen sig i Følge Paalæg fra Forplejningskorpset og under Henviisning til Overenskomsterne af 23. September 1873, § 1 C., in fine, og 24. Februar d. A., § 3, in fine, at forespørge, om det ærede Byraad er villig til i Stedet for de i bemeldte Overenskomster betingede to Krudthuse, respektive for Rytteriet og Fodfolket, og for Artilleriafdelingen, og uagtet Betingelserne for den sidstnævnte Overenskomsts Gjennemførelse endnu ikke ere Bragte til Stede, allerede nu at foretage de fornødne Skridt til Tilvejebringelse af et Krudthus for den samlede Garnison og da paa hvilke almindelige Betingelser, idet de fornødne nærmere Forhandlinger om, hvad der ved Opførelsen af et saadant Krudthus vil være at iagttage med Hensyn til dets Størrelse og Indretning m.v. snarest mulig ville blive Indledede, saafremt de Betingelser, som stilles, faa Krigsministeriets og Indenrigsministeriets Billigelse."

Man anmodede Indkvarteringskommissionen om at forhandle med Chefen for 3die Artilleriafdeling om Sagen.

Uddrag fra byrådsmødet den 30. marts 1882 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

Efter at Indkvarteringskommissionen mundtlig have meddelt erklæring over den i mødet den 29. septbr. f. A. fremlagte skrivelse fra generalkommando intendanturen angaaende opførelsen af et krudthus for den samlede garnison, og fremlagde plan til et saadant med tilhørende overflag, besluttede man at stille denne sag i bero, indtil det ses, hvilket udfald

det Rigsdagen forelagte forslag til en garnisonslov faar. (Se mødet den 1. juni.)

Uddrag fra byrådsmødet den 1. juni 1882 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

Efter at den i Mødet den 30. Marts fremlagte Plan til et nyt Krudthus med tilhørende Overslag i Følge senere modtagen færdig Anmodning var bleven indsendt til nærmere Overvejelse af Krigsministeriet, havde man under 26. f. M. modtagen en Skrivelse hvori 2den Generalkommando Intendantur næst at meddele, at Krigsministeriet for sit Vedkommende har godkendt det ovennævnte Forslag, fremhæver det fra Krigsbestyrelsens Side ønskelig i, at alle midlertidig Foranstaltninger til Anbringelse af Artilleriets Krudt i Aarhus undgaas, ved at Opførelsen af det projekterede Krudthus snarest muligt paabegyndes, og desaaersag anmoder Byraadet om at foretage Skridt til Erhvervelse af Indenrigsministeriets Approbation paa Opførelsen samt dernæst at skride til Iværksættelsen af denne uden at oppebi den ny Garnisonslov, om hvilken det forudsættes, at den ikke vil udkomme i den nærmeste fremtid.

Byraadet besluttede at imødekomme Krigsbestyrelsens Ønske om strax at føge Indenministeriets approbation paa det foreliggende Forslag, uden at man dog derved vilde forbinde sig til strax at opføre den omhandlede Bygning, til hvilken man for Tiden favner de formode disponible Midler.

Det skal bemærkes, at Bygningen, der paatænkes anlagt paa den nordlige Del af den lille Excerplads (ved Fodfolksetablisementet) og som skal omfatte Beholdningerne af Krudt baade til Garnisionens og de Privates Forbrug, vil komme til at koste for Garnisionens Vedkommende 6800 Kr. og for saa vidt angaar de private Forbrugeres Del 1800 Kr., foruden hvad Byggegrunden koster. (Se Mødet den 3. Avgust.)

Uddrag fra byrådsmødet den 3. august 1882 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

I Sagen angaaende Opførelsen af et nyt Krudthus (se senest Mødet den 1. Juni) var fra Amtet modtaget Kommunikation af Idenrigsministeriets Skrivelse af 29. f. M., saa lydende:

"I det med Amtets behagelige Skrivelse af 6. f. M. hertil indkomne andragende har Aarhus Byraad ved at meddele Resultatet af nogle mellem Krigsbestyrelsen og Raadet førte Forhandlinger om Tilvejebringelsen af et nyt Krudttaarn i Aarhus, til brug saavel for Garnisionen som for Kjøbmændene i Byen, indberettet, at Krigsministeriet, som for sit Vedkommende har approberet det hoslagt med Tegninger og Overslag tilbagefølgende Forslag til Opførelse af en saadan Bygning, har opfordret Byraadet til, efter at have erhvervet Idenrigsministeriets Approbation paa bemeldte Forslag, snarest muligt at skride til Bygningens Opførelse, uden at afvente Udstedelsen af en ny Garnisionslov.

Byraadet har derhos tilføjet, at samme, da Aarhus Kommune ikke for Tiden har Midler til at udrede de med det omhandlede Byggeforetagende forbundne Omkostninger, der for Garnisionens Vedkommende vilde beløbe sig til 6800 Kr., ikke vil kunne paatage sig nogen Forpligtelse til Strax at opføre ofnævnte Bygning.

Foranlediget heraf skulde man til behagelig Efterretning og videre fornøden Bekjendtgjørelse tjenstligt meddele, at man, da Krigsministeriet, med hvem man har brevexlet over Sagen, har udbetalt, at det er Krigsbestyrelsen meget magtpaaliggende, at det i en nær fremtid skrides til Bygningens Opførelse, maa henstille til Byraadet, naar det ikke paa anden Maade kan gjøre Udvej til Sagens Gjennemførelse, at indgive Andragende til Finansministeriet om at erholde det fornødne Laan (6800 Kr.) af Indkvarteringsfondens midler, idet man, naar et saadant til finansministeriet stilet Andragende gennem Amtet indsendes hertil, vil overveje samme bemeldte Ministerium med sin Anbefaling.

Det tilføjes, at man i ethvert Fald forventer at modtage Indberetning om, hvad der videre i Sagen passerer."

Man besluttede at indhente Indkvarteringskommissionens Erklæring. (Se Mødet den 24. d. M.)

Uddrag fra byrådsmødet den 24. august 1882 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

Indkvarteringskommissionen afgav mundtlig den i Mødet den 3. d. M. æskede Erklæring i Sagen angaaende Opførelsen af et nyt Krudthus, hvorefter den videre Forhandling blev udsat til næste Møde.

Uddrag fra byrådsmødet den 31. august 1882 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

I Fortsættelse af Forhandlingerne i forrige Møde om Opførelsen af et nyt Krudthus vedtoges det at indhente Brandkommissionens Erklæring, hvornæst man besluttede i Betragtning af, at en Bygning som denne ikke vil kunne faas forsikret i noget herværende Brandassuranceselskab, at fastsætte den aarlige Lejeafgift til 8 % af Byggesummen, hvilket vil være at indstille til Indenrigsministeriets Approbation. (Se Mødet den 21. Septbr.)

Uddrag fra byrådsmødet den 9. november 1882 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

I Sagen angaaende Opførelsen af et Krudthus for den samlede Garnison m. v. var fra Amtet modtaget Kommunikation af Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 19. f. M. saa lydende:

"I det med Amtets behagelige Skrivelse af 5. f. M. hertil indkomne Andragende har Aarhus Byraad anholdt om Indenrigsministeriets Samtykke til, at den Kjøbstaden tilkommende aarlig Godtgørelse for det nye Krudthus, som paatænkes opført til brug for den derværende Garnison, fastsættes til et Beløb af 8% af Udgiften til Bygningens Opførelse i Stedet for efter Sædvanlige Regler 6%, i Betragtning af at Krudthuset ikek vil kunne blive forsikret i noget herværende Brandforsikringsselskab. Foranlediget heraf skulde man til behagelig Efterretning og videre fornøden Bekjendtgjørelse tjenstlig melde, at det saaledes begjærte Samtykke herved meddeles."

Tillige var fra Indkvarteringskommissionen modtaget Eeklæring over Brandkommissionens i Mødet den 21. Septbr. fremlagte Skrivelse. - Byraadet vedtog til næst Foraar at lade opføre et Krudthus som det projekterede til Brug for Garnisonen og de Handlende samt at

overdrage det til Kasseudvalget at fremkomme med Forslag til Tilvejebringelsen af de fornødne Midler.

Uddrag fra byrådsmødet den 1. marts 1883 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

Efter Indstilling af Indkvarteringskommissionen approberede Byraadet Licitationskonditioner for Opførelsen af det projekterede Krudthus. (Se Mødet den 9. Novbr. 1882 og herefter den 15. d. M.)

Uddrag fra byrådsmødet den 15. marts 1883 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

Indkvarteringskommissionen meddelte, at der i henhold til de i Mødet den 1. d.M. approberede Konditioner under D. D. var afholdt skriftlig Licitation over Opførelsen af et nyt Krudthus, ved hvilken Tømmermester H. Thorbrøgger havde indgivet det laveste Tilbud med 6837 Kr. Dette Tilbud blev efter kommissionens Indstilling approberet til Byraadet.

Uddrag fra byrådsmødet den 13. september 1883 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

Paa Indkvarteringskommissionens Vegne meddelte Formanden, at det nye Krudthus - se Mødet den 15. Marts - var færdigt, men dog ikke havde kunnet afleveres til Militæretaten, da det endnu ikke var tilstrækkeligt tørt. (Se Mødet den 4. Oktbr.)

Uddrag fra byrådsmødet den 4. oktober 1883 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

Fra Indkvarteringskommissionen forelagdes en paa dens Foranledning af Bygningsinspektøren affattet Beregning over de samlede Udgifter ved Opførelsen af det ny Krudthus, hvorefter disse udgjøre 7.611 Kr. 56 Øre. (Se senest Mødet den 13. f. M.)

Man vedtog af indstille Opgjørelsen til Indenrigsministeriets Godkjendelse.

Uddrag fra byrådsmødet den 7. februar 1884 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

Fra Amtet fremlagdes kommunikation af en skrivelse fra Indenrigsministeriet af 30te f. M. hvori det godkendes, at der som godtgørelse for det af Kommunen til brug for den herværende garnison opførte ny krudthus fra 1st. Oktober 1883 i Købstadens Indkvarterings-opgørelse optages et beløb, svarende til 8 pCt. af den sum 6089 Kr. 14 Øre, der er medgaaet til tilvejebringelsen af bygningen, for saa vidt denne benyttes af Militæretaten. Toges til efterretning.

(Se mødet den 4de Oktober f. A. med hensyn til hvilket derhos bemærkes, at forskellen imellem den der nævnte sum og overnævnte sum af 6089 Kr. 14 Øre, er henregnet til den del af bygningen, som er indrettet til magasin for købmændenes krudtbeholdninger. - Se herefter mødet den 2de Febr.)

Uddrag fra byrådsmødet den 28. februar 1884 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

Angaaende Benyttelsen af det ny Krudthus forelaa Indstillinger fra Indkvarteringskommissionen og Brandkommissionen, af hvilken den sidste, der er dateret den 20de d. M. er saalydende:

"I Anledning af Forhandlingerne angaaende Benyttelsen af det ny Krudthus har det ærede Byraad under 21de September f. A. udbedet sig meddelt, hvilke Regler der ere fastsatte for

Kjøbmændenes Benyttelse af det nuværende Krudthus, og om Brandkommissionen ønsker at beholde denne Sag i sin Haand.

I Anledning heraf skal man - næst at forudskikke, at den væsentlige Grund til, Kommissionens Svar ikke fremkommer før nu, maa søges deri, at det i Raadets ovennævnte Skrivelse var udtalt, at det ny Krudthus i Følge Meddelelse fra Kommandanten ikke vilde blive taget i Brug før om et Aars Tid, altsaa først i September Maaned d. A. - tillade sig at oplyse, at den hidtil bestaaende Ordning er følgende:

Saasnart der ankommer Krudt her til Byen (søværts), gjør Toldvæsenet Meddelelse derom gennem Politiet til Brandinspektøren paa Brandkommissionens Vegne, og Brandinspektøren lader da ved en af Brandkommissionen antagen Mand, Økonom Tøiberg, Krudtet modtage i Havnen og under hans Ledsagelse paa betryggende Maade føre til Krudthuset, hvor det magasineres og mærkes tydeligt med Ejerens Navn.

Nøglerne til Krudthuset opbevares hos bemeldte Tøiberg; til ham afgives skriftlig Rekvisition, naar Krudt ønskes udtaget; han besørger Udleveringen og fører Bog over, hvad der indføres og udføres. Udleveringen sker i Jagttiden, hver Dags Formiddag til Kl. 9 og i den øvrige Tid af Aaret 2 Gange ugentlig. - For hans Ulejlighed med Modtagelsen og Udleveringen har der tidligere været udbetalt Tøiberg et aarligt Honorar af 50 Kr.; men i Henhold til Budgetforhandlinger, hvorunder dette Beløb nægtedes bevilget, blev der for nogle Aar tilbage truffet den Ordning med Forhandlerne af Krudt, at de skulde betale Tøiberg 4 Øre for hvert Pund udleveret Krudt, og denne Betaling indkasserer han selv hos vedkommende. De Forsigtighedssregler, som det er foreskrevet Tøiberg af iagttage ved Magasineringen og Udleveringen, ere overensstemmende med dem, der følges af Militæretaten.

Med Hensyn til det andet af det ærede Byraad til Kommissionen stillede Spørgsmaal skal man ikke undlade at Bemærke, at Kommissionen efter Lovgivningens Bestemmelser angaaende det omhandlede Forhold og navnlig det Tilsyn, som er paalagt Kommissionen med de handlendes Oplag af Krudt, særlig hvilke Kvantiteter de have i Hjemmet, hvilket til Dels kan kontrolleres gennem Udleveringen fra Krudthuset, finder det saavel naturligt som ønskeligt, at den Mand, der skal føre Tilsyn med Byens Afdeling af Krudthuset, og som skal modtage og udlevere Krudt derfra, fremdeles kommer til at sortere under Brandkommissionen, idet man derhos ikke skal lade ubemærket, at man ikke har haft Grund til at ønske nogen Forandring foretaget i den bestaaende Ordning, der - saavidt

vides - ogsaa har vundet de handlendes Bifald, da den lægger saa lidet hæmmende Baand som muligt paa Krudthandelen, og endelig at man særlig har været tilfreds med den Maade, hvorpaa Tøiberg - nu i over 30 Aar - har varetaget det ham overdragne Hverv."

I Overensstemmelse med denne Indstilling vedtog man at lade den omhandlede Del af Krudthuset forblive under Kommissionens Tilsyn, ligesom man ogsaa besluttede at lade Udleveringen og Betalingen derfor forblive ved, hvad det hidtil har været. (Se Mødet den 7de ds. og herefter den 6te Marts.)

Uddrag fra byrådsmødet den 6. marts 1884 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 259-1881)

Efter derom gjort Indstilling bemyndigede man Indkvarteringskommissionen til at stille det gamle Krudthus til Avktion ved Nedbrydning, naar det i Slutningen af denne eller i Begyndelsen af næste Maaned er blevet rømmet for sin Beholdning. (SE mødet den 28de f. M.)